نیت صوم رمضان در یوم الشک

شاگرد: اگر شخصی به نیت شهر رمضان روزه بگیرد، در اینجا هم تطابق قهری هست.

استاد: الآن یادم آمد. ببینید آقا می‌گوینـد اگر به نیت ماه مبارک روزه بگیرد، تطابق قهری هست. مرحوم حاج آقا رضا با بحث‌هایی که در مصباح الفقیه کردند به همینجا می‌رسانند، می‌گویند حتی اگر نیت ماه مبارک بکند، صحیح است. در آخر کار می‌گویند پس از حیث قاعده، قول قدیمین مقدم است. قدیمین چه کسانی بودند؟ ابن جنید و... . ایشان به آنها میل پیدا می‌کنند.

شاگرد: عرض من این است که شاید در ذهن شیخ این بوده که تطابق قهری ملازم با امتثال نباشد، یعنی تطابق هست اما امتثال نیست. یعنی امتثال را امر اعتباری می‌دانستند که شارع می‌تواند در آن دخالت کند. می‌گویند بله، شما روزه را گرفتید. اما به‌خاطر مباحث کلاسیک می گویند دو شق شده است؛ یا روزه ماه رمضان یا ماه شعبان را گرفته‌ای که بدل بشود. شاید شیخ به‌خاطر ارتکازاتش این مسیر را رفته باشند.

استاد: انشاءالله فردا بحث می‌کنیم که انطباق قهری چطور کار انجام می‌دهد.

شاگرد: اگر «أجزأه» باشد به‌معنای کفایت است اما اگر «اجزأه عنه» باشد، به‌معنای «کفاه بدل عنه/عوضا عنه».

استاد: حال باید موارد اجزاء را ببینیم. مواردی‌که با «عن» به کار رفته را ملاحظه کنیم.

شاگرد: ... روایت «الحال المرتحل[1]» یعنی ناقص نگذارید. چون ظاهراً اهل مکه سوره حمد و پنج آیه اول سوره بقره را می‌خواندند اما این روایت می‌گوید اگر از اول شروع کردی تمام هم بکنید.

استاد: مرآة العقول مرحوم مجلسی را ببینید. این یک وجهش است. این وجه منظور من نبود. همان وجهی است که الحال یعنی به پایان می‌رسد و المرتحل یعنی به ابتدا می‌رسد.

شاگرد: یعنی از آخر به اول می‌رسد؟

استاد: بله، یعنی دورهاش به این صورت است. ادامه عمل است.

شاگرد: سوره-سوره بر می‌گردد یا آیه به آیه؟

استاد: گاهی که آدم ختم قرآن می‌کند می‌گوید ختم کردم و تمام شد، حضرت می‌فرمایند اینطور ختم نکنید که بگویید الحمدلله تمام شد. تا می‌گویید «من الجنّة و الناس»، اول مصحف را بیاور و یک ختم جدیدی را شروع کن. یعنی ختم جدید هم شروع شد. منظور اینکه این یکی از وجوه خوب در

روایت «الحال المرتحل» است. یعنی کاری در زندگی شما باشد که زمانی نیایدی که شما قاصد ختم و بین راه ختم قرآن نباشید. الحال المرتحل؛ به نظرم این جور یادم است که مرحوم مجلسی در مرآة العقول این را فرمودند.

والحمد لله رب العالمین

---

[1] الكافي- ط الاسلامية ج ۲ ص ۶۰۵؛ عَنْ سُفْيَانَ بْنِ عُيَيْنَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ: قُلْتُ لِعَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ ع أَيُّ الْأَعْمَالِ أَفْضَلُ قَالَ الْحَالُّ الْمُرْتَحِلُ قُلْتُ وَ مَا الْحَالُّ الْمُرْتَحِلُ قَالَ فَتْحُ الْقُرْآنِ وَ خَتْمُهُ أَيْ أَعْمَالِ أَفْضَلُ قَالَ الْحَالُّ الْمُرْتَحِلُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ أَعْطَاهُ اللَّهُ الْقُرْآنَ فَرَأَى أَنَّ رَجُلاً أُعْطِيَ أَكْثَرَ مِمَّا أُعْطِيَ فَقَدْ صَغَّرَ عَظِيماً وَ عَظَّمَ صَغِيراً.

بازبینی #1
ایجاد شده 25 مه 2026 11:26:22 توسط ... .
به روزرسانی شده 25 مه 2026 11:29:38 توسط ... .